

Социално-педагогическа работа с деца, отглеждани и възпитавани извън семејната среда

Детето в неравностойно социално положение –
характеристика, особености.

Модел за социално-педагогическа работа.

Деца в неравностойно социално положение

”...оставени без достатъчно любов и грижи,
търпящи недоимък или педагогически
неумения”

Групи деца в неравностойно социално положение

- деца, живеещи и възпитавани в семейна среда, при които причините за неравностойното социално положение са вътре в самото семейство. Това са така наречените **“семейства със специфични проблеми”**;
- деца, живеещи и възпитавани извън семейството, в домовете за деца. Неравностойното социално положение тук се обуславя от **липсата на семейно среда**;
- деца инвалиди (тази група се включва към първите две).

Семейства със специфични проблеми

- семейства, в които единият или двамата родители страдат от психично заболяване;
- семейства, в които единият или двамата родители са токсикомани (алкохолици, наркомани и др.);
- семейство, в което детето се възпитава от един родител;
- семейство, в което детето се възпитава от прародители;
- семейства в състояние на развод или “разпадащи се семейства”.

Изоставено дете

от правна гледна точка

Това е дете, което е останало без грижите на двамата си родители поради:

- тяхната смърт;
- отнемане на родителските им права;
- или ако не получава необходимите грижи от тях.

Изоставено дете

от психологическа гледна точка

Когато между детето и родителите е изградена емоционална връзка, но поради негативни житейски събития (*смърт, развод, липса на средства и др.*), родителите се отказват от родителски права в полза на бъдещето отглеждане на детето.

Изоставено дете

от социална гледна точка

За изоставени деца се считат тези, които живеят в специализирана институция за деца или на улицата.

Причини за изоставянето
на децата

Бедност и
ниско качество
на живот

Влошен
психосоциален
климат

Дете
с
увреждане

Липса на
достатъчно
социални услуги

Причини

- “Дете на един родител;
- Един родител с повече от 2 – 3 деца;
- Смяна на брачен партньор (втори баща, доведени братя и сестри);
- Конфликтни отношения в семейството;
- Липса на постоянно жилище;
- Липса на достатъчно жилищна площ;
- Безработица в семейството, която е хронична и продължителна;
- Инвалидизиране на родителя (родителите);
- Липса на подкрепа от роднински и приятелски кръг;
- Смърт на родител (родителите)”

Групи деца, настанени
в
институция,
независимо от причините

Които никога
не са
живели
в
семејна среда

Изведени
от
неблагоприятна
семејна среда

Проблеми на децата от институциите

липса на умения и навици за
самообслужване

недостатъчно добре овладяна
комуникативна функция на
речта

Проблеми в практическа
интелигентност

Проблеми в социални
отношения

Проблеми в емоционално-
волевото развитие

Проблеми в социална
приспособимост

Причини за негативните страни в развитието на детето

Липса на достатъчно стимули, активизиращи интелектуалното развитие на детето. Ограничени възможности за:

- *удовлетворяване на познавателните потребности на детето;*
- *осигуряване на интересни, разнообразни и вълнуващи впечатления, за извършване на съвместни дейности.*

Причини за негативните страни в развитието на детето

Недостатъчно речево общуване на децата с възрастните при което се усвоява модел на маниер на говорене, какъвто се използва в най-близкото обкръжение.

“Отсъствието на интензивно речево общуване с децата може да бъде причина за изоставане в езиковото им развитие, изразяващо се в бедност на активния и пасивен речник;”

Причини за негативните страни в развитието на детето

Ограничаване на опита им за общуване с други деца и възрастни.

Дефицита в общуването се отразява неблагоприятно върху развитието на самото дете, върху дейността му и върху взаимоотношенията му.

Може да се стигне до забавяне в общото физическо и психическо развитие на детето.

Причини за негативните страни в развитието на детето

Емоционални връзки с другите хора:

Свързани с неговите потребности, инстинктите му, те са в основата на мотивите му за действие и възникват в отговор на значими събития.

Оказват влияние върху поведението му, върху съдържанието и динамиката на познавателните психични процеси.

Те отразяват отношението на детската личност към заобикалящата я действителност.

Причини за негативните страни в развитието на детето

Липса на адекватни модели за идентификация.

Адекватна “мъжка” или “женска” психика у съответния биологичен пол се формира при общуването с майка или баща, при което се усвояват необходимите форми и норми на поведение и е предпоставка за правилната ориентация на детето.

Причини за негативните страни в развитието на детето

Непоследователност и противоречивост на системата за възпитание.

Противоречията в изискванията, неясните стандарти за поведение, непоследователността в системата на поощрения и наказания, водят до различни форми на агресивно поведение и за продължителни чувства на обида и протест.

Възможности за възпитателна работа

- разширяване на жизнения опит на децата;
- стимулиране желанието им да се учат;
- интензивно речево общуване с възрастни и деца, в различни ситуации;
- емоционално благополучие на децата, чрез изграждане отношение на привързаност, доброжелателност, внимание и отзивчивост към потребностите му;
- осигуряване на адекватни поведенчески модели на идентификация;
- стремеж към съвпадение на изискваното от децата поведение и стандартите, на които отговаря поведението на възпитателите им;
- въвеждане на децата в система на възпитание, последователност на взаимоотношенията за тяхното постигане.

Овладяване на знания за правата на детето

- **знания** за детските права и механизмите за тяхното прилагане и защита;
- **положително отношение към ценностите** на съвременния свят и демократичното общество, в т.ч. към детето като ценност;
- формиране на **демократично съзнание** – за правата, задълженията и отговорностите на децата – бъдещи граждани на демократичното общество, в т.ч. граждани на света;
- готовност за демонстриране на съобразено с обществените правила и норми **демократично поведение**, основаващо се на зачитането на достойнството на детето.

Особености във възпитанието

изисквания

- интелектуални и социални гаранции за равни шансове на всички деца;
- детето се приема такова, каквото е и се поставя в центъра на дейността на институцията;
- отчитане на постиженията на всяко дете и осигуряване на индивидуалното му развитие;
- развитие умения и навици за самостоятелност.

Насоки за работа с детето

- стимулиране на **интелектуалното развитие;**
- усвояване на **модели за поведение и маниер на говорене;**
- формиране на **трайни емоционални връзки и емоционално благополучие;**
- осигуряване на **адекватни поведенчески модели на идентификация;**
- изграждане **система на възпитание** на детето.

Модел за социално-педагогическа работа

целта:

- *децата да усвояват социални норми и правила в условията на сътрудничество и взаимодействие.*

Принципи:

- *целенасоченост;*
- *зачитане на достойнството на личността;*
- *единството в изискванията;*
- *системност и последователност;*
- *помощ за самопомощ;*
- *нагледност и достъпност;*
- *равенство и забрана за дискриминация.*

Съдържателно направление на модела

Вътрешно

нормативна база:

- *Възпитателна програма;*
- *Програмата за обучение в умения за самостоятелен живот*
- перманентна квалификация;
- подкрепящата детето среда;
- Форми за социално-педагогическа работа с деца.

А ТЕ Л И Е Т А

“Готварство”, “Добрите маниери”, “Театър и музика”, “Опити и експерименти”

А ТЕ Л И Е Т А

“Светът около мен”, “Фризьорство и козметика”, “Флути”, “Юначе”

*Тренинг група (“Заедно”),
група за терапия с изкуство, група за танцова
терапия*

Невербални методи (“Прошка”), мозъчна атака

Ролева игра

“Размирко, Мърморко, Миличка, Веселичка и Плачеца”, “Малките козлета”

***ПРИЯТНА
ПОЧИВКА!***

Доц. Искра Петкова д.п.